

Mete Mordağ

“İYİ TASARIM SAMİMİDİR, AÇIKTIR”

Başarılı endüstriyel tasarımcısı Mete Mordağ, 2007 yılında kurduğu “Mordag Design” stüdyosunda 12 senedir 6 farklı sektöre 25’in üzerinde patentli fikir ve ürün kazandırdı. Bugüne kadar Edison Awards’ta ödül alan tek Türk ürünü WeWALK’un da tasarımcısı olan Mordağ, ev eşyalarından su altı malzemelerine, endüstriyel ürünlerden mimari donanımlara kadar çok farklı alanlarda estetik ve ergonomiyi birleştiren ürünlere imza attı. Mordağ ile kariyer yolculuğunu ve günümüz tasarım dünyasının ne yöne gittiğini konuştuk.

RÖPORTAJ ŞAFAK BAKŞI

Sizi yakından tanıyabilir miyiz? Tasarım dünyasına girme maceranız nasıl gerçekleşti?

1996 yılında İstanbul Alman Lisesi, ardından 2001’de yılında Boğaziçi Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü’nden mezun oldum. Lisemin fen–matematik odaklı eğitimi olması ve üniversitede ise makine bölümü pozitif bilimlere olan ilgim sayesinde oldukça keyifli geçti. Diğer yandan

tüm bu süre zarfında yaratıcı sanatlarla, özellikle çizime olan tutkum sürekli arka planda bir hobi olarak kalıyordu. Bu iki olguyu bir araya getirme arayışım endüstriyel tasarım, sanatın ve mühendisliğin arasında gezinen benzersiz bir dal olarak mükemmel bir yanıt oldu diyebilirim. Ardından Sydney’de, New South Wales Üniversitesi’ndeki Endüstriyel Tasarım yüksek lisans eğitimi, tasarımı hayatıma geri

dönüşsüz olarak kazandırmış oldu. 2005’te İstanbul’a döndüm; Vitra ve T-Design firmalarında ürün tasarımcısı olarak çalıştım. 2007’de Mordag Design Studio’yu kurdum. O zamandan bu yana da teknoloji ürünleri, ev gereçleri, mobilya, dalış ekipmanları, kentsel mobilya, yapı sektörü gibi oldukça geniş bir yelpazeye yayılmış markalar için kalıcı tasarımlar üzerine çalışıyorum.

Mordag Design Stüdyo, konsept tasarımdan üretime ürün geliştirme alanında 360 derece destek veriyor. Stüdyonuzla ilgili neler söylemek istersiniz?

Tasarım sürecindeki her kararın açık ve net bir nedeni olması çok önemli. İyi tasarım samimdir, açıktır; ona baktığınızda, üzerindeki her detayın net sebeplerini görebilirsiniz. Ürüne eklenen veya ondan silinen her çizgi onu daha ergonomik, daha hafif, daha pratik veya daha verimli yapabilmek adına olmuştur. Bu bakış açısı ile estetik göreceli bir kavram olmaktan çıkar, bir obje iyi veya kötü görünmekten ziyade doğru veya yanlış görünmeye başlar. Hantal bir teknenin "yanlış" görünmesinin nedeni hidrodinamik olmayan yapısıdır. Ergonomik olmayan bir sandalye veya kalem iyi görünmez. Gereğinden büyük yapılmış bir bağlantı parçası görsel açıdan da rahatsız edicidir. Örneğin, etrafımızdaki her türlü eşyanın, aracın ve detayın doğadan esinlenilmiş objelere daha çok benziyor ve benzeyecek olması herkes artık bu formları beğeniyor diye değil. Akışkan formlar hacim/malzeme ve mukavemet/malzeme oranlarını yukarı çektiğinden teknolojinin gerektirdiği üst düzey verimliliğe belli bir noktadan sonra cevap verebilen yegâne tasarımlar oluyor.

Bu noktada endüstriyel tasarım tamlamasındaki endüstriyel kelimesinin altı

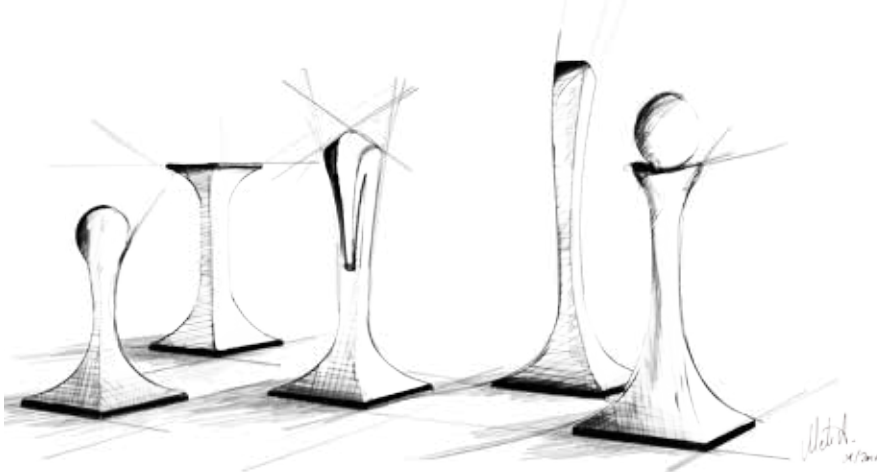

Merfolk

çizilmeli. Bu kelime inovasyon ve etkin mühendislik ile beslenmediği süreç rekabetçi ortamda etkin bir sonuca ulaşmanız hemen hemen imkansız.

Teknik açıdan iyi bir endüstriyel tasarım, vadettiği özellikleri uygun fiyatta sunabilmelidir. Tasarım, uygulama aşamasında ve ürünün teknik çözümlerinde bir optimizasyon sürecidir. Tasarım sürecinde ürüne ait parça sayısını azaltmak, teknik detayları basitleştirmek hem uygulama sürecini hızlandırır hem de ürünün etiket fiyatına doğrudan yansarak marka ve kullanıcı için artı değer oluşturur.

Mordag Design Stüdyo'nun teknik alt yapısı ve inovatif bakış açısı geçtiğimiz 12 senedir 6 farklı sektöre 25'in üzerinde patentli fikir ve ürün kazandırdı. Bu güzel sonucun çıkış noktasında ise, iyi tasarımı etkin bir mühendislik alt yapısı ile harmanlamak yatıyor.

Ürün geliştirme süreçlerinizde "sürdürülebilirlik" kavramı dikkat ettiğiniz konulardan biri mi?

Yirminci yüzyılın son çeyreğinden itibaren tasarım süreçlerinin içerisine girmeye başlayan sürdürülebilirlik kavramı, günümüzde ürün geliştirme süreçlerinin "olmazsa olmaz"larının arasında yerini aldı. Bu durum, toplumun bilinçlenmesi ve ekolojik duyarlılığa sahip markaları tercih etmesinin bir sonucu. Endüstriyel tasarım ise ürün geliştirme süreçlerindeki rolü gereği markaları bilinçlendirme konusunda oldukça önemli bir role sahip. Her yeni ürün, her yeni parça beraberinde yeni yatırım, emek, çevreye bir ton ağırlık getirirken, bunları sadece anlamsız bir çeşitlilik sunmak uğruna kullanma lüksümüz artık yok.

Tasarımlarınız ortaya çıkış hikayeleri var mı varsa bunlar genellikle neler?

Projeyi ele alış açısından, yani tasarımcı tarafında ise tüm projeleri iki ana başlıkta toplayabiliriz: form odaklı projeler ve teknik odaklı projeler. Formun ön planda olduğu projeler için kalem kağıda sarılmadan önce söz konusu ürün veya fonksiyonun çağrıştırdığı her türlü kelimeyi, görseli ve yazıyı inceliyorum. Bunlardan herhangi bir

tanenesinin önüne çıkardığı formlar, fikirler projeyi inanılmaz yönlere çekebiliyor. Tasarımında su teması işlenmesi gereken bir koltuk için kalem kağıttan önce, suya objeler batırıp suyun üzerinde oluşan yüzeyleri fotoğraflamaya başlıyorum. Bir çorba kasesi tasarımı, çorbanın tarihçesini okumakla, "soup" kelimesinin epistemolojik kökenini araştırmak ile başlıyor. Ardından kendimi ekmek dilimlerinin üzerine kaynar sular akıtırmaya buluyorum. Bu biçim

arama teknikleri söz konusu ürüne kazandırdığı yaratım süreci hikayesi ile ürünün pazarlama ve lansman çalışmalarına da önemli katkıda bulunuyor. Teknik odaklı projelerde ise tasarım, bir problem çözme sanatı olarak hayat buluyor daha çok. Daha önce çözüm getirilmemiş bir sorunu geometri, fizik ve malzeme üzerinden çözmeye çalışıyorsunuz ve sonucun görsel açıdan taşıdığı o şaşırtıcı güzellik de onun en güzel süsü oluyor.

Türkiye endüstriyel tasarım dünyasında nasıl bir noktaya gidiyor? Türk tasarımcıların uluslararası arenasındaki konumuyla ilgili düşünceleriniz neler?

Fikrin ürüne dönüşme sürecindeki en önemli araçlardan biri endüstriyel tasarım. Bu sürecin en önemli sonuçlarından biri ise tasarım tescilli ve patent. Tasarım tescilli ürünün pazarda özgün olduğunun göstergesi iken patent ise ürünün işlevsel açıdan piyasaya bir yeniliği sunduğunu gösteriyor. Türkiye, özgün tasarım ve iyi fikir üretmede düşüncümüzden çok daha iyi bir noktada. Endüstriyel tasarım tescil sayılarının 1980-2017 yılları arasındaki gelişimine bakıldığında Türkiye'nin 1995 yılında ilk yirmiye girdiğini görüyoruz.

Bu süreçten sonra da yükselişi ivmelenerek devam ediyor. 2008 yılına gelindiğinde Türkiye, İngiltere, Almanya, Rusya gibi ülkeleri geride bırakarak beşinci sıraya yükseliyor. 2015 senesindeki rakamlara baktığımızda ise Türkiye'nin Çin, Japonya ve Amerika'nın dahil olduğu ilk beş ülke arasındaki yerini koruduğunu görüyoruz.

Türk sanayisi tasarım ve inovasyonun öneminin son derece farkında. Büyük üreticiler tasarımı, ürün geliştirme süreçlerinin içerisine geçtiğimiz son 10 sene içerisinde başarılı bir şekilde entegre ettiler. Ufak ölçekli sanayiciler ise tasarıma hala bir miktar şüpheli yaklaşıyor. Ana sebebi, tasarımı hayata geçirme aşamasında yaşadıkları sorunlu süreçler. Bu sebeple domestik pazarda ufak ölçekli sanayi ile çalışmak istiyorsanız sunduğunuz tasarım hizmeti altında 360 derece desteği vadetmek zorundasınız. İyi fikri tasarlamak, uygulamak ve marka için kazançlı bir şekilde hayata geçirebilmek zorundasınız.

Gördes

"MORDAG DESIGN STÜDYO'NUN TEKNİK ALT YAPISI VE İNOVATİF BAKIŞ AÇISI GEÇTİĞİMİZ 12 SENEDİR 6 FARKLI SEKTÖRE 25'İN ÜZERİNDE PATENTLİ FİKİR VE ÜRÜN KAZANDIRDI."

Infinity

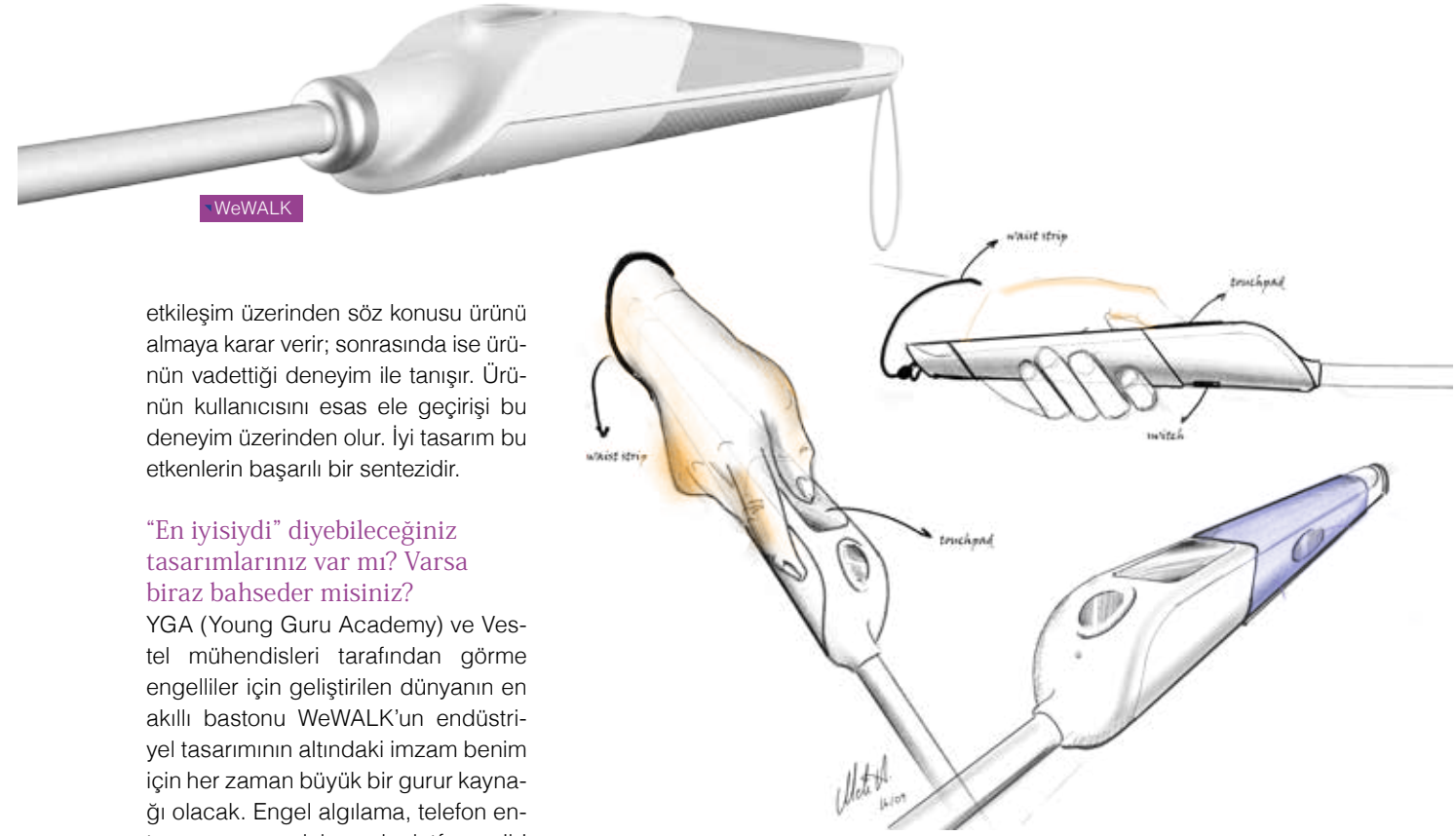
Birçok farklı sektörlere tasarımlar yapıyorsunuz. Bu tasarımları yaparken dikkat ettiğiniz ortak noktalar neler?

Öncelikle kullanıcıyı çok yakından tanımanız gerekiyor. Elinize kağıdı kalemi almadan önce tasarladığınız kitleyi, alışkanlıklarını, yaşam tarzını incelemeniz ve tasarımı buna uygun şekilde ele almanız son derece önemli. Bu bir görme engelli, bir dalgıç veya 200 kişilik bir restoranın mutfağında çalışan bir aşçı olabilir. Aynı şekilde 35-45 yaş grubu bir ev kadınının ve 25-35 yaş çalışan bir kadının mutfağı ele alışı, yaklaşımları, sofrasında öne çıkarmak istediği nitelikler birbirinden farklıdır.

Kullanıcı bir ürünle karşılaştığında, bu bir araba, bir gözlük veya kalem olsun, istemli veya istemsiz olarak onu 3 ana başlık altında değerlendirir:

1. Estetik: Nasıl görünüyor, benim beğeni kriterlerimi karşılıyor mu?
2. Semantik: Fonksiyonel ve kullanım deneyimi anlamında ne kadar yetkin, sağlam mı?
3. Sembolik: Bu ürüne sahip olmak beni nasıl hissettirecek veya tanımlayacak? Zengin, zeki, enerjik, sağlıklı...

Görsel nitelikler bize bir ürünü satın aldırandır; iyi deneyim ise ona sahip olmayı vazgeçilmez kılar. Kullanıcı, ilk

etkileşim üzerinden söz konusu ürünü almaya karar verir; sonrasında ise ürünün vadettiği deneyim ile tanışır. Ürünün kullanıcıyı esas ele geçişi bu deneyim üzerinden olur. İyi tasarım bu etkenlerin başarılı bir sentezidir.

"En iyisiydi" diyebileceğiniz tasarımlarınız var mı? Varsa biraz bahseder misiniz?

YGA (Young Guru Academy) ve Vestel mühendisleri tarafından görme engelliler için geliştirilen dünyanın en akıllı bastonu WeWALK'un endüstriyel tasarımının altındaki imzam benim için her zaman büyük bir gurur kaynağı olacak. Engel algılama, telefon entegrasyonu, açık kaynak platform gibi devrimsel özelliklere sahip WeWALK, geçtiğimiz Mayıs ayında görme engelli kullanıcılarla buluştu. Amerika'nın inovasyon alanındaki en prestijli ödülleri olan Edison Altın Ödülü'ne sahip olan WeWALK, Google Haritalar ve Alexa sesli asistanla entegre çalışıyor. USB girişinden şarj edilebilen batarya, engelleri algılayan ultrasonik sensör, titreşimli uyarı motorlarının yanında, dokunmatik yüzeyi ve bluetooth bağlantısı sayesinde görme engellilerin telefonlarını ellerine almadan kullanabilmesini sağlıyor. Lise öğrencisi Zülal'ın WeWALK ile geçirdiği ilk günün ardından bizimle paylaştığı tecrübesini aktarmak istiyorum: "Bugün WeWALK ile ilk günüm ve hayatımda ilk kez hiçbir şeye çarpmadan ve hiç kimsenin yardımı olmadan eve gittim."

PlastArt için tasarladığım Gördes banyo gereçleri koleksiyonu ise iyi tasarımın sadece görsellik üzerinden ne kadar büyük katma değerler ürete-

bildiğine çok güzel bir örnek. Çamaşır ve kirli sepeti, çöp kovası, saklama kapları gibi parçalardan oluşan bu serinin ana teması halı dokumacılığında kullanılan ve Manisa'nın Gördes kazasından gelen "Türk Düğümü" geometrisi. Serinin ilk iki parçası olan çamaşır sepeti ve selesi lanse edildiği Almanya Ambiente fuarında bir hafta içerisinde 5 milyon sipariş olarak bir rekora imza attı.

Diğer aklıma gelenler ise, Infinity Sandalye, Merfolk satranç takımı, NarmorX dalış sırtlığı ve Pole Pişirme Seti.

Yakın gelecekle ilgili tasarım dünyası hakkında neler söyleyebilirsiniz, tasarım dünyası nereye gidiyor?

Tasarım dünyasını da şekillendiren en önemli gelişme biri tabii ki dijital çağın mümkün kıldığı veri aktarımı teknolojileri ve mobil cihazlar. Bu dönemde, neredeyse herkes cebinde

ufak bir bilgisayar ile dolaşılıyor. Her gün tasarlanan binlerce yeni uygulama üzerinden sürekli gelişen ve etrafımızdaki objelerin görevlerini üstlenen bu cihazlar, aynı zamanda fotoğraf makinamız, kayıt cihazımız, fenerimiz, kalemimiz, not defterimiz... Cebimizdeki bu bilgisayarlar sahip olduğumuz diğer "akıllı" ürünlere, arabadan aydınlatmaya, klimadan yazıcıya bağlanarak onları kontrol edebilmemizi de sağlıyor. Koca kulaklıkları kulak içine sığan ufak noktalara dönüştüren teknoloji, veri aktarımını doğrudan insan üzerine entegre edebilmenin kıyasına gelmiş durumda. 21. yüzyılın ilk yarısında kulaklıklar da gramofon ve ankesörlü telefon gibi tarihe karışan objelerden olacak. Kulaklıkların, noktalara dönüşüp ardından yok olmasına kadar giden bu yolu etrafımızdaki tüm objeler izliyor. Bu yönden baktığımızda tasarım dünyası, yeni çizgiler eklemek yerine aslında var olanları silmek için sürekli bir uğraş içerisinde.

İleriye dönük hayallerinizi ve güncel projelerinizi öğrenebilir miyiz?

ZY Elektrikli'nin geliştirdiği Türkiye'nin ilk elektrikli traktör projesinin endüstriyel tasarım ayağını üstlenmiş olmak çok gurur verici. Prototip üretim aşamasında olan projenin lansmanı 2021 başına planlanıyor.

Miops için tasarladığım Capsule360 Kamera hareket kutusu Kickstarter'da 600 bin dolar ile fonlanarak bir rekor kırmıştı. Miops ile yeni projemiz Flex Kamera tetikleyici ise yine Kickstarter'da 500 bin dolar eşliğini geçmek üzere; 2021'in ikinci çeyreğinde fotoğrafçılık sektörü ile buluşması planlanıyor.

Kayalar Mutfak'ın Pole tasarımında edindiğimiz tüm tecrübe ve birikim ile markanın yeni jenerasyon endüstriyel mutfak grubu tasarlıyoruz. 2021'in ilk çeyreğinde Pole-Plus olarak piyasaya sürülecek.

UltraCompact'ın yeni kozmetik şişe tasarımları ilk çeyrekte, Papillion'un ev temizlik grubu şişe tasarımları ise ikinci çeyrekte raflarda yerlerini alacaklar sanıyorum.

Geleceğin tasarımcıları hakkında neler söylemek isterseniz? Önerileriniz var mı?

Tasarımcının malzeme ve tekniği sonuna kadar kullanarak etrafımıza yeni çizgiler eklemek yerine, var olanları

silme için uğraşması gerektiğine inanıyorum. Kalemde çok silginin kullanılması gerektiğini, esas olanın çizmek değil silmek olduğunu düşünüyorum.

Gençlere endüstriyel tasarım eğitimi almak için hangi ülke ve okulu tavsiye edersiniz?

Bu konuda İskandinav ülkelerindeki eğitimin ve bakış açısının dünyanın bir adım önünde olduğunu düşünüyorum.

Pole